

ŠALCERNIS

Dzūkijos nacionalinis parkas

Nr. 66 2008 m. Birželis

...kai žinai, kada žemę budinti

Kiekvieną pavasarį, Švento Jurgio dieną, žemė vis kitaip atbunda. Nes ir žiema kasmet kitokia. Tik tas žemės atbudimo laukimas – toks pat. O mums balandžio 23 – ioji yra ir Parko diena. Tą dieną prieš 17 metų Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba patvirtino, kad gyvuoja jau keturi Nacionaliniai parkai: Aukštaitijos, Žemaitijos, Trakų ir Dzūkijos.

Metai eina ir atsiranda vis naujos tradicijos, nauji darbai, kurie vis primena, kad būtent čia ir būtent toks turėjo atsirasti šis dzūkiškas parkas. Kaip gražiai šį pavasarį Margionių kaimelis prisiminė, kad prieš šimtą metų gimė Juozas Gaidys – poetas ir režisierius. Tai buvo balandžio 10 – ają. Praėjo tik viena savaitė, ir Petro Zalansko dukterys Marija ir Birutė atvežė į Merkinę gražią žinią: pasirodė Petro Zalansko tautosakos ir atsiminimų rinktinė „Čiulba ulba sakalas“. Tai antras, papildytas leidimas, ir čia jau tikrai autentiška šio talentingo dzūko giesmė bei poringė. Dainavo tas nesenstančias dainas ir Zalanskaitės, ir Merkinės „Kukumbalis“, ir merkiniškiai, susirinkę į šią pavasario šventę. Ir jau per pačias Jurgines, šviesią, saulėtą dieną visi sulėkė į Musteiką. Atplasnojo „drugeliai“ iš Varėnos „Ažuolo“ mokyklos Mados teatro, tautiškai pasipuošę Musteikos giesmininkės, gyvos buvo ir mūsų Parko godojamos Musteikos senovinio bityno bitukės – visi kaip mokėjo budino žemę. Ir kaip čia neprisiminsi, ką rašė Petras Zalanskas „apie šiltą pavasarį ir gražią gamtą“.

O tuo metu Merkinėje „Kukumbalio“ dainorėliai, prisiminę piemeniškas Jurginių tradicijas, kepė kiaušiniene Kukumbalyje. Kaip viskas tarsi savaime susiderina ir galima prisiminti dar vieną Petro Zalansko išmintį: lengva gyventi, kai žinai, kada žemę budinti, kada sėklą į dirvą berti, kada pradėti šienauti ir kaip su dideliu debesio lapu lietaus debesį per sausrą prišaukti.

Mados teatras į kaimą atvežė jaunatvišką nuotaiką.
Ričardo SINKEVIČIAUS nuotrauka

Šventiškai puošnios Musteikos kaimo moterys.
Linos ČERNIAUSKIENĖS nuotrauka

Jurginės Kukumbalyje kvepėjo kiaušiniene.
Vytauto ČERNIAUSKO nuotrauka

Blynus bulbinius ant kopūstų lakštų kepė

Pasakoja **Marytė ŠIMKONYTĖ – VALENTUKEVIČIENĖ**,
gim. 1912 m., gyvena Druskininkuose

Miko ir Antaninos Šimkonių vaikai: iš kairės – Bolius (partizanas Šarūnas), Jonas, Viktorija, Albina ir Marytė (šių pasakojimų autorė), Liškiava 1927 metai.

Nuotrauką išsaugojo Julė ŠIMKONIENĖ iš Liškiavos

Pas mus buvo penkiolika šeimos, reikėjo iš karto pusę bakano duonos. Duonų an stalo atneša pusryčiui, tai tėvas raiko duonų. Tėvelio vardas buvo Mikas, Mikas Šimkonis, bet vadino Galiniu. Mūs žemės buvo daug. Gaspadorius buvo tėvas, jis nurodė darbus iš vakaro, apžiūrėjo, kad rugiai jau kur pjaut su dalgėm. Vyrai pjauna, o aš imu iš po dalgės ir surišu, nu paskiau sustatom. Pėdelius tadų vežam į kluoną. Žinokit, pirma duona buvo geresnė kaip dabar. Ant ajerų kepė ir an ažuolų lapų, ir an klevų lapų, kmynų dėdavo. Mūs sodyba buvo prie Paklėstarės. Upė ėjo pro mūs daržų, o kadu tėvas sugalvojo pastatyt malūnų, paprašė Liškiavos vyrų, kad jam leist persikast upį, tai jis pervedė upės vagų savo daržų, nu ir pastatė malūnų. Ir malė rugius, žmonės važiavo ir perlines kruopas darė, ir skiedras pjovė dengt stogam. Kai buvo tas potvynis,

ana penkiasdešimt devintais metais, pririšo malūnų, kad nenunešt. Potvynis buvo labai didelis, mano tėvas laikydavo erzilus, tai, kai atjoja su kumelėm pas erzilų, tai jau per upį, kur reikia pereit, tai plaukdavo. Tokia baisybė buvo, tokis šniokštimas, iš gydyklų plaukė tos kioskos, labai strošnus momentas buvo... Ten, tarp piliakalnio ir Paklėstarės, yra tokis tarpas – mažai trūko, jei būt prasiskverbis Nemuno vanduo, būt nuplukdį ir mūs trobesius...

Mūs žemės buvo daug, kiba trisdešimt aštuoni hektarai. Ir buvo tokis agronomas Sluckis, žydas, o jis pas mus apsistodavo, nu ir vienukart atėjo, nu ir sako – labai sergu. Kas jumi yra, klausiam. Sako, valgykloj suvalgiau žuvies ir pasidarė blogai, gelbėkit, sako. Nu ale, sakau, kas daryt, o jis sako – prikepkit man lašinių su kiaušiniais. Tai aš jam prikepiu lašinių su kiaušiniais, pavalgė, atsigulė, nu ir sako – pasveikau. Jis mumi, būdavo, duoda rugių sėklos bandymui, nereikėdavo mokėt, linų pluoštinių davė, oi, linai buvo, oi linai!

/.../ Liškiavon nebuvo grybų. Prie paupio buvo serbentai, balti, juodi serbentai, panemune buvo draskės, labai daug buvo grūšių, tai būdavo grūšias surenkam, ir tas dykas iš sodo, supilam aruodan, kai supūsta, tai tada prikūrina pečių, prineša šaudų ir an šaudų grūšias džiovina pečių, jau supuvusias džiovina, nu ir paskiau daro girų, visą laiką daro girų. Išverda vandenį, užplikina tas grūšias ir geria, ir labai skani gira... Ne ne, duonos jau nededa, tik grūšias. Pas mus buvo radija, tai būdavo vyrai suveina, jau kaip prasidėjo tie laikai, klausyt radijos, tai atnešam bliūdų tų grūšių, tai vyrai išvalgo... Gavėnia būdavo, tai saldį daro, ir su bulbėm kaip būdavo skanu, ir muštarda, muštarda – iš garstyčių ir burokų rasalo, garstyčias sutrint reikia, o burokų rasalas reikia išvirint ir karštų užpilt, tai kaip pastovi, pripjausto svogūnų ir su bulbėm, su šaukšteliu valgom, kap kas pasdažo, jis toks stiprus būna. Tos garstyčios – tai tokie augalai, dabar jų nebėra, mergos, būdavo, čerpėj trina kirvakočiu, tas garstyčias, ir kanapes, būdavo, trina piestose, prideda svogūno nu ir su bulbėm, daugiausia su bulbėm. Nu, ir, būdavo, tėvas parneša silkių, nuveina pas žydus ir parneša, nu ir retkarčiais persimainyt gavėnioj, ir visiem po pusę silkės, daugiau ne, po pusę, buvo tvarka. Burokai buvo dryžuoti, aš negaliu pasakyt, kodėl jie išnyko, skanūs buvo, juos raugdavo, jie išrūgsta, bet kokia skani toj sunka būna! Ir dilgėles virėm, ir rūškynes,

ir barščius, taip ir vadinom – barščiai, tokios žolės, aš ir dar skonį jaučiu, kaip skanu buvo tuos barščius pavasarį valgyt. Daržo barščiai, bet buvo ir garšvos. Rusijoje kaip buvom, tai tokie ukrainiečiai labai šutino tas garšvas ir valgė. Žuvį gaudė retai. Nebuvo laiko, Gailiūnų ribokai atplaukdavo su luotais, su čaikom ir gaudydavo. Vienąkart Gailiūnų vyrai šamų pagavo

didelį, jie sakė apie dešim kilogramų tas šamas buvo... Iš linų galvučių spaudė aliejų, vežė kažkur į Seirijus, spaudžia ir parsiveža. Tarkuotus blynus, būdavo, kepa an lakštų ir aliejun vilgo. Labai skanu per gavėnią. Pečiuj, kur duona kepa, tai ir blynus bulbinius an kopūstų lakštų kepa.

Užrašė **Henrikas GUDAVIČIUS**, 2008 m.

Mūsų kaimynai

Ar apsigyvens dzūkiskų kurtiniai Karšuvos girioje

Visiems žinoma, kad nacionalinis Lietuvos paukštis yra baltasis gandraus. Tačiau jei tektų rinkti Dzūkijos paukštį – juo, ko gero, taptų išpūdingas savo stotu ir giesme kurtinys. Visoje Lietuvoje dabar suskaičiuojama tik apie 400 patinų, iš kurių gera pusė – Pietų Lietuvoje, daugiausia Čepkelių pelkynų paraistėse, Dzūkijos nacionalinio parko pušnyuose ir pelkutėse. Bene didžiausią poveikį šių išskirtinių paukščių mažėjimui turi jiems tinkamų buveinių naikinimas, trikdyamas tuoktūvių ir kiaušinių perėjimo metu. Todėl 2005 – 2007 m. Musteikos girininkijoje, buvusių karinių poligonų plotuose, buvo vykdomas projektas „Tetervinių paukščių išsaugojimas Dzūkijos nacionaliniame parke“. Šio projekto tęsinis tapo Tauragės rajono Eičių kaimo bendruomenės projektas „Kurtinio reintrodukcijos Karšuvos girioje projekto gamtotvarkinių priemonių įgyvendinimas ir natūralių pievų palaikymas“, kurį taip pat finansuoja JTVP Pasaulio aplinkos fondas. Jeigu šį projektą lydės sėkmė, Viešvilės rezervate 2007 m. įrengtame kurtinių veislyne užauginti kurtiniai galėtų apsigyventi ne tik Karšuvos girioje, bet ir papildytų kitas Lietuvos kurtinių populiacijas, kurios išgyvena ne pačius geriausius laikus. Todėl kitų panašių veislynų patirtis yra labai svarbi ir pamokanti.

Šių metų balandžio pradžioje su kolegomis iš Viešvilės rezervato teko lankytis Lenkijoje, Vyslos urėdijos kurtinių veislyne. Tai pats pietvakarinis Lenkijos pakraštys, kur sueina Čekijos, Slovakijos ir Lenkijos sienos. Veislyno vadovas, Vyslos urėdijos urėdo pavaduotojas Zenon Rzonca atvirai pasakojo apie nuo 2002 metų veikiančio veislyno pasiekimus ir problemas. Tik atėjus į veislyną, didžiausią išpūdį daro kurtinių tuoktūvių giesmės – čia pat, už kelių

žingsnių, vidury dienos, o ne ankstų rytą kažin kur pelkynų glūdumoje. Motininės bandos kurtiniai pozuoja visu grožiu, kurtinės kiek baikštesnės, o atsiradus mažyliams jie auginami taip, kad nepriprastų prie žmogaus. Kurtinių voljerai ištisą parą stebimi videokameromis, čia stengiamasi palaikyti maksimalią švarą ir sterilumą, kad būtų išvengta įvairių ligų, maistas ir vanduo yra nuolat keičiamas. Kurtinių meniu yra labai įvairus – gluosnių ir bukų pumpurai, eglių ir maumedžių spygliai, šaldytos mėlynų, serbentų ar spanguolių uogos. Mažiesiems kurtiniukams tikras gardumynas yra gabalas pievinių skruzdžių skruzdėlyno su visais jo gyventojais. Pasirodo, kad suaugę kurtiniai renkasi tokį maistą, kokio ragaudavo iš mažumės.

Kiaušinių dėtytys gausios, tačiau išsiriti tik palyginti nedaug mažylių – inkubatorijoje apie 16%, po višta perekšle – 30%, o po kurtine – 54%. Į laisvę jau paleistų kurtinių skaičius gana išpūdingas, tačiau efektą nusakyti sunku, nes tolimesnis šių kurtinių likimas kol kas nėra stebimas. Visa tai, ką pamatėme ir sužinojome, bus labai naudinga ir mūsų kolegoms iš Viešvilės rezervato, kurie tikisi jau šiemet pradėti tokią pat veiklą savo teritorijoje. Aišku, jeigu pavyks Dzūkijos šiluose surasti bent porą kurtinių dėčių ir sėkmingai išperinti pirmuosius jauniklius. Tačiau bene didžiausia pamoka, gauta šios kelionės metu, – reikia maksimaliai išnaudoti visas kurtinių bei tetervinių apsaugos priemones gamtoje. Tam, kad vėliau nereikėtų griebtis už paskutiniojo šiaudo – brangaus ir nelabai efektyvaus veisimo dirbtinėmis sąlygomis.

Mindaugas LAPELĖ

Autoriaus nuotraukoje: Zenon Rzonca su vienu iš augintinių

Kirvapenci kelman stukteru – ir žinau, ar isiraus

Pasakoja **Edvardas GAIDYS**,
gim. 1929 m., Marcinkonyse

Žinau, taigi mano gi maistra buvo Panebažis, jis gyvena Latežerin, prie kelmų. Visur raudavau. Prie kelio raikė išnešioc, kad mašina galėt paimc. An pecių, nu kab kadu tai arklį paimu, ištraliuoju. Kur labai tanku, tai raikia an pecių išnešoc. Sunkus darbas buvo, jeigu an kūbinio metro trys kelmai būna, o būna vieno kelmo kūbinis metras kab išrauni, būna kab cik mašinon inkeli, o aš jį vienas išraunu, su kuolu tokiu išvožinu. Acikasi, šaknis aplinkui apkapoji, paskui legaru (*maždaug 5 m ilgio kartis, naudojama kelmams rauti*) pasveri, stveri, an to legaro užkopi, būna legaro penki metrai ylgio, teb užkopi, kab trepteri, trepteri, tai jau ova susdaro, nor nedaug svėriau, kokį sepcyniasdešim vienų kilogramų svėriau, bet visciek jau užkopi, kab trepteri, isirau-na. Palieku šakutes, kad kojos kabytūs už to kuolo – legaro, paliekci šakutes, nenukapoji gražiai, kad kojos kibt, taigi penki metrai ilgumo jo būna, ir in

Kelmą rauną Edvardas Gaidys, Romas Norkūnas ir Henrikas Gudavičius

Edvardas Gaidys, Marcinkonys, 2008 m.

aukšči, vienas galas po kelmu, kitas in aukšči aina, ir kopc šakutēm usikabina koja, o jei bus be šakutių, tai neužkopsi, usimuši, kab dėsi, dar ir teb būna kartais sugrūni. Ir pas mus biškį rovė traktorai Latežerin, aš roviau rankom. Labai negrūna staigiai, kelmas aina sunkiai iš po žamės, labai negrūna staigiai, retai teb būna kad staigiai, daugiau po valiai.

Mokyc many neraikė, aš pac per savi isimo-kinau, cia mokslo labai neraikia, jum parodzysiu ir jūs rausit, raikia jėgos, rūpūžė, priprasc, aš išroviau dzvidešim du su pusė metų, aš jau praktikų buvau paėmis, aš jau atajis kirvapenci kelman stukteru ir žinau, ar jis ais, ar jis neis, jei drūtukas visai neimi, jį palieku, atainu už porą metų, tadu išrauni ir tų, ne visi vienodai išpūna. Žiemų neraunu, aš an žiemos prisvarau zaposo. Meistras atvažuoja pas mani, atvažuoja su mašinom kelmų ir važuojam, ir aš pac kroviau tuos kelmus, mačinau krauc, ba jis mano kelmų tai nežino, nei vairuotojas, važuojam miškan ir kraunam, kartu, pamačina maistra, dar aciveža darbinykų, prikraunam ir važuojam. Latežerin, ty buvo gamykla, degydavo kelmus, juos ty gamino, skaldė, ba jai tu indėsi pečiun kelmų, jis liekci vidurin sveikas, iš jo terpentinas neisisunkia, raikia skaldzyc. Po pusė metro pjovė, jie turėj kūjus, turėj drūžbas, ty visokio perkūno, supjaustė po pusė metro, suskaldė ir krovė pečiun, o aš kokį išraunu, tokį štabelin, o mašinon inkelc visciek, duodam rodų, užricinam kuolais jei nepakeliam, o tokių išrauni stambių, sakau, vieno kelmo būna kūbinis metras. Aš penkis metrus padarau per dieną, o kų jūs gal-

vojat, aš dėl metro važuosu miškan. Kelmų daug, ir in Varėnų roviau, in Trakiškius, Žūrus, cia va in raistus, cia visur aplinkui, aplink Puvočius roviau, aplink Dubinykų visų, visur, kur radau, dėl to dzvidešim du su pusė metų dyrbau, raikia apvažinėc. Aš sukiau docholerija, netoli Varėnos roviau, gal trys kilometrai buvo, man dau dviračį, bet aš dviračiu nevažinėjau, dviračiu labai sunku važuoc, nuvažuok, padirbėk, tai kab cik parsuksi in Marcikonis, matociklu, nuspirkau matociklaicį, mažukų, Minskucį, senos laidos, paskiau man dau valdiškų matociklų an galo, kab sugedo mano, dau cik dyrbk, ba an tokio darbo nelabai kas ajo, darbas sunkus, išrauk tu jį, apkapok, sudėk, štabeliuok, dar raikia štabeliuoc mokėc.

Vienas, dyrbau visas laikas vienas, o su kuoj. O cia, žinot, mes cia rovėm dzviesia iš Marcikonių, tepgi Gaidzys, an stoties gyvena, mes ne, matot dzviesia ciek nepadarysi, aš dar vienas padarau penkis metrus, o jau dzviesia raikia padaryc mumiem dešimc, joku būdu nepadarysim dešimc, joku būdu ne. Aš roviau su broliu nebaščiku, kadaise pamačino man, seniai, seniai, kab dar cik prasdėjau dyrbc, tai mes abudu, žinot, keturis metrus, o aš vienas padarau penkis, ne, man vienam gerai, sunkiau vienam ale daugiau padarai vienas, matai kas va, jei aš ainu su kuolu ir dar jūs aitūt su kuolu, o, tadu išait gerai, o mes su vienu kuolu abudu ir jau ne, nesgauna tas.

Mes biskį ir sprogdzinom, tris vasaras sprogdzinom, apmokino mus, išlaikėm kūrsus ir sprogdzinom

su sprogstamu medžiagu, amonitu kab vadzino, paskui užlaikė, priek Latežerio ažaras yra, ty privažinėjo daug kurortnykų, kab degino kelmus, tai kvapas jiems ajo, tai buvo tokis kab parašė Maskvon, kad negalima maudzycis, atvažau tokis iš Maskvos ir sulaikė tų gamyklų an vasaros, ir mumiem sprogmenis numetė, sako padarysit rankom, ir padarėm rankom, planus išpyldėm, dar viršinom, o ji an pacio kranto stovėj toj gamykla mūs, pas ažarų, užlaikė, keturis mėnesius nedyrbom vasarų, ir vėl rankom rovėm tadu.

Aš visas laikas cenai gyvenu, Marcikonyse, Gaidzių kampan. Mažukas gyvulius ganiau, tarnavau iš rozo, šeima buvo dzidziulė, aštuoni vaikai buvom, prisei tarnauc. Tarnavau aplink penkis metus, Randamonysna dvejis metus ir Dubinykan trejis. Paskiau apsivediau ir pradėjau tvarkycis savo budynkus ir dyrbc, ir lenpjūvėn dyrbau. Dar bernu buvau, tai važinėjau Archangelskan net, vasarų dyrbau, ty neblogai uždyrbau, daug kas važavo. Insūltas man buvo, acėmė dešinį pusį, kojų ir rankų, nevaldau kab raikia, ranka tai ranka, ale koja, man sunku vaikšioc, kabinas pirštai smėlį, aš visa darau, ir malkas pjaunu, ir skaldau, man cik kų sunku vaikšioc. Biškį sodzinam būlbių, daržovių, kolkas padarau visa pac. (*tėsinys kitame numeryje*)

Romas NORKŪNAS

Edvardas Gaidys ruošia „legarą“. Brolių ČERNIAUSKŲ nuotraukos, 2008 m.

Šiliniai mes

Kaip pavadinsi – tinka:

Šilinių Lietuva

Ar Dainava šilų –

Mes esam džūkai,

Girių žmones,

Sukritę

šalyje

Marcinkonių.

Smėlynų daug.

Net kopos

vaikščioja

miškais.

Ne pils mus,

Mes pils gynėm –

Išeidavom žvėrių takais

Ir būdavom miškiniais.

Šiliniai mes.

Su grikiais,

uogomis

ir grybais...

Nuo pat Katros

Per visą dangų šluoja miškas

Lig Druskininkų, Liškiavos,

Iki Merkinės...

Iš čia, iš Grūdo ežero,

Lyg ašara

nesugerta

į smėlį,

Palikus pirmą pušynėlį,

Išbėga raukšlele Grūda –

Net netiki, kad nesuklups,

Ištvers,

Ir krašto

pradžią

nešdama,

Į Merkį įsilies upe.

Čia titnaginės.

Iš šaltinių Skroblus teka.

Čia ir Ūla...

Dainuok! –

Ir ji su tavimi.

Čepkeliai

spanguolynais

šnekūs

Ir sodžiai poteriauojantys

Anapilio šalim...

Šiliniai mes.

Kol kas šiliniai vis,

Nors mirštame,

Bet dar gyvi.

Pranas KARLONAS,

radijo korespondentas

*Mūsų svečiai**Dzūkijos tradicijomis ir amatais domisi ir vokiečiai*

Pažintis su dviem mokytojais Sabine Krechel ir Margret Zumstrull iš kurortinio Bad Iburgo miesto prasidėjo jau prieš penkerius metus, kai jos lankėsi Dzūkijos nacionalinio parko Merkinės lankytojų centre. Jų mieste gražiai įrengtoje Klėtyje yra surinkta to krašto tradicijas primenantys rankdarbiai, amatų atlikimo priemonės ir įrankiai, baldai, namų apyvokos daiktai. Čia vyksta ir įvairių amatų mokymai ir renginiai

Apsilankiusios Parke, moterys rado daug infor-

macijos apie mūsų krašte puoselėjamus papročius, tradicijas ir amatus. Labiausiai jas sudomino šiaudinių sodų rišimas ir lietuviškos verbos.

Draugystė tęsėsi, vokiečių atvykdavo kiekvieną vasarą į Lietuvą, o šių metų pavasarį prieš Verbų sekmadienį Bad Iburgo mieste suorganizavo visos savaitės renginį, kuriame buvo pristatomos ir Dzūkijos krašto Verbų sekmadienio ir Velykų tradicijos.

Renginio programa buvo sudaryta efektyviai išnaudojant kiekvieną minutę pagal vokišką punktualumą ir tvarką. Verbų rišimo mokymas ir supažindinimas su dzūkiškomis tradicijomis vyko vakarais. Laisvalaikio keliavome po apylinkes ir susipažinome su jų gyvenimo savitumu, etnokultūra, amatais, papročiais, krašto architektūra ir istorija.

Laima SAVIŠČEVIENĖ

Horst TROIZA nuotraukoje: iš kairės – Nikolajus ir Laima Saviščevai, Josef Vinke, Sabine Krechel, Magret Zumstrull ir Agnes Wiemann paskutine renginio dieną su lietuviškomis ir vokiškomis verbomis.

Viršumusteikio akmenys

Pasakoja **Adolfas TAMULEVIČIUS**,
gimęs 1925 m. Musteikos kaime

Apie Viršumusteikio akmenis esame girdėję ir anksčiau. Musteikiškis Vincas Gaidys savo knygelėje „Musteikos pasaulis“ juos vadina Raganų akmenimis. Sakoma, tarytum prie jų rinkdavosi raganos, net iš Kijevo atskrisdavo šluotas apsižergusios. Dar pasakojama, kad ant didelio akmens ugnį kūreno ir naktimis ant jo miegodavo nuo carinės Rusijos kariuomės besislapstęs rekrūtas Matiuška. Ir dabar musteikiškiai pasakoja kaip būtų dalykus apie tai, kad, ganydami karves, piemenys išvartydavo tuos akmenis, o kitą dieną rasdavo juos ir vėl sustatytus į vietas. Musteikiškis Adolfas Tamulevičius tuos pasakojimus papildė dar vienu, taip dar labiau sudomindamas mus. Dabar paslaptį apie akmenis, be abejo, sudomintų ir Lietuvos gamtmeldžių Krivi Joną Trinkūną.

Pabandėme būti atradėjais – medžiotojas ne tik papasakojo, bet ir sutiko parodyti Viršumusteikio akmenis. Kai atėjome prie paslaptingosios vietos, jis sakėsi matęs juos kaip gyvus savo atmintyje, kaip ir buvusias pievas aplinkui Musteikos upelį, Kackielio ciltelį, nuo kurio ir reikia pradėti ieškoti takelio link akmenų. Dabar jau žinome, kur vedė nežymus takelis pro laukymę, kurioje kasmet apsilanko briedžiai ir nuskabo pušų ūglius, ten anksčiau žmonės sėjo rugius, dabar ten pamatėme didelius šerno pėdsakus. Tačiau Viršumusteikio akmenys tebelieka paslaptimi – mes jų nesuradome.

Štai kokios senojo medžiotojo poringės lydėjo mus miško takais:

„Nu mus tadum, kap buvau miško darbinys, vežėjo visur, net ana in Būdas. Kur tos Būdos? Net in ty, tos va Zervynos, Kašėtos, Rudnia, in Dubičius. Po kariuomenei, penkiasdešimt trečiais aš gruodžio pyrmo parėjau namo. Būdose, nu. Bet ty tai vien lapuočiai, ty nei

aglės nėra, ty koki uosiai, drebulės, bukas – jis labai kietas medzis.

Tai tose Būdose mes kab buvom, tai mes buvom an kambario pas tokį, senas, Gruškevič pavadė jo. Kokia dzieduko. Tai klausė: „Nok kur?“ Sakau: „Nok Musteikos“. O kap vadiną Viršumusteikis, tuos akmenis, tai jis būdavo pintavojo, pintavojo, žinoma, gudiškai ar lenkiškai, aš galėjau suskalbėc, nu tai to, tai to klausia. Nu tai, sakau, Viršumusteikį tai aš žinau. Tai jis taduj jau su manim visai kitap pradėj kalbėc. Sakau, kas juos ty inkėlė? Dar jie ty yra tynais kur apaugį. Trys akmenys ty buvo. Tai ty vasaros metu, tai tep nenušluosi nei su kokiais šapecais, kap ty švaru, nei ty užpuola lapai, niekas. Sako, tas jau sako, mumi ty metuose vienąkart tenka pabūc, reiškia, per Jonines. Per Jonus aina, metuose vienąkart mes turim ty būc. Ne, nepasakojo, ką ty darydavo. Tai aš jam sakau – Musteikos kaimas, o ty Viršumusteikis, tai jis užtai nežnojo, kad ca Musteikos kaimas. Tokis jau pražilis, prie miško jie kap tai buvo.”

Užrašė **Romas NORKŪNAS**

*A. Tamulevičius ir R. Norkūnas eina
Viršumusteikin ieškoti Raganų akmenų.
Brolių ČERNIAUSKŲ nuotrauka.*

Pynimo savaitė Dzūkijos nacionaliniame parke

Mindaugo LAPELĖS nuotraukoje: 2007 m. Pynimo savaitės dalyvių grupė Musteikos kaime.

2008 m. rugpjūčio mėn. 11 – 17 d.

Stovyklausime Musteikos kaime – su savimi turėti palapinę ir visa, kas būtina iškylai gamtoje. Pynimui reikia patogaus peilio, taip pat ylos, žirklių, galima atsivežti pynimo medžiagos.

Pinsime iš pušies šaknų ir balanų, iš vytelių, karnų, beržo tošies, švendrų ir šiaudų. Gaminsime degutą iš beržo tošies.

Bus galima išbandyti ir kitus amatus – liepos plaušų paruošimą ir virvių vijimą, šaukštų drožimą, kirvakočių darymą, žvakių liejimą, kalvystę,

lipdymą iš molio, piešimą, kopinėjimą su geiniu.

Bus iškylų, pasivažinėjimų su arkliu ir vakaronių prie laužo.

Dalyvio mokestis 15 litų.

Vaikams ir jaunimui pusė kainos.

Prašome registruotis iš anksto iki rugpjūčio mėnesio 2 dienos.

Tel.: 8 –310 44466, 8 –310 57245

Dzūkijos nacionalinio parko direkcija

Miškininkų g. 61, Marcinkonys, Varėnos raj.

VISAIS metų laikais graži yra dzūkų šilų ir panemunių gamta.

Dzūkijoje dar gyvuoja senoviniai kaimai, senieji amatai ir verslai.

Dzūkijos nacionalinio parko darbuotojai Jums padės suprasti svarbiausią

Dainavos krašto savybę – etnokultūra gyva gali būti tikrai tada,

kai senolio poringei pritaria čia pat almantis šaltinis.

Brangusis lankytojau, atvykęs į šį kraštą, gerbk ir tausok jo taurų grožį.

Išsamią informaciją apie Parką visi svečiai gali sužinoti lankytojų centruose:

Marcinkonyse:

Miškininkų g. 61, Marcinkonys, LT - 65301, Varėnos r.,

tel. 8 310 44466, faks. 8 310 44471; Elektroninis paštas: info@dzukijosparkas.lt

Merkinėje:

Vilniaus g. 3, Merkinė, LT - 65334, Varėnos r., tel./faksas 8 310 57245

Elektroninis paštas: merkine@dzukijosparkas.lt

„Šalčinį“ rasite ir interneto tinklalapyje www.dzukijosparkas.lt

ŠALČINIS

Adresas: Miškininkų g. 62,
Marcinkonys, LT - 65301, Varėnos r.
Tiražas 1000 egz.

Redkolegija: E. DROBELIS, H. GUDAVIČIUS,
A. ČERNIAUSKAS, M. LAPELĖ,
R. NORKŪNAS
Maketuotojas: V. ČERNIAUSKAS

Spausdino UAB „Albagrafija“
Pulko g. 96, LT-62133 Alytus
Tel. 8 315 74140
El. p. alba@infoseka.lt